

31. juli 2020

Njena ekselencija gđa Ana Brnabić
Predsednica Vlade Republike Srbije

Poštovana predsednice Brnabić,

Mi, dole potpisane organizacije osoba sa invaliditetom i organizacije koje se bave zaštitom ljudskih prava, obraćamo Vam se kako bismo izrazili zabrinutost u vezi sa situacijom u kojoj se nalaze hiljade žena, muškaraca i dece s invaliditetom koji žive u ustanovama širom Srbije.

Pandemija Covid-19 dovela je do dosad nezabeležene situacije, koja sve nas pogađa. U nastojanju da delotvorno odgovore na pandemiju, vlade širom sveta suočavaju se s ogromnim društvenim, političkim i ekonomskim izazovima. U ovom trenutku, tražimo više informacija o reakciji Vlade Republike Srbije na ovu situaciju, a pogotovo u vezi sa koracima koje preduzima kako bi se garantovala ljudska prava osoba s invaliditetom, uključujući one koji žive u rezidencijalnim ustanovama.

Slično drugim infektivnim oboljenjima, virus Sars-Cov-2 brže se širi među populacijama koje žive u neposrednoj blizini, na malom prostoru. Rizik je pogotovo izražen na mestima poput rezidencijalnih ustanova za decu i odrasle osobe s invaliditetom, u kojima može doći do veoma brzog širenja virusa.

Zbog navedenih razloga, organizacija Human Rights Watch je 14. aprila uputila pismo Ministarstvu za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja („Ministarstvo za rad“), zahtevajući informacije o, između ostalog, koracima koje je Vlada preduzela kako bi se sprečilo širenje virusa u rezidencijalnim ustanovama za decu i odrasle osobe s invaliditetom.

Nakon toga, Human Rights Watch je uputio dodatne zahteve za informacije, naročito one koje se tiču ukupnog broja zaraženih i preminulih. Te zahteve smo uputili Ministarstvu za rad, 28. aprila, Ministarstvu zdravlja, 29. aprila i 8. maja, kao i Institutu za javno zdravlje Srbije, 8. maja. U vreme pisanja ovog pisma, organizacija Human Rights Watch nije dobila tražene informacije.

Takođe, organizacija Mental Disability Rights Initiative MDRI-S je 2. jula uputila zahtev za informacije Ministarstvu za rad i Institutu za javno zdravlje Srbije, tražeći podatke o broju zaražene dece i odraslih osoba koji žive u ustanovama za osobe s invaliditetom, kao i o broju smrtnih slučajeva usled Covid-19 kod osoba s invaliditetom koje žive u ustanovama. I dok je Ministarstvo za rad potvrdilo prijem zahteva, MDRI-S još uvek čeka na odgovor Instituta za javno zdravlje Srbije.

Naše organizacije prepoznaju i pozdravljaju svakodnevno objavljivanje podataka na sajtu Ministarstva za rad, koji se tiču broja zaraženih osoba koje žive u ustanovama socijalne zaštite, i nadamo se da će sveobuhvatniji podaci postati dostupni.

Razumevanje obima i okolnosti zaražavanja i smrtnih slučajeva predstavlja važnu komponentu razvoja mera za delotvornu reakciju na pandemiju Covid-19. Objavljivanje jasnih i sveobuhvatnih podataka o ukupnom broju zaraženih i preminulih pomogli bi da šira javnost razume posledice pandemije koje trpe ljudi koji žive u ustanovama socijalne zaštite, kao i zaposleni. Posvećenost transparentnosti, koja bi bila iskazana objavljivanjem podataka, dovela bi do većeg stepena poverenja među pogođenim porodicama i u čitavoj javnosti.

Objavljivanje takvih podataka predstavljalo bi i merljivu demonstraciju posvećenosti Srbije zaštiti prava osoba s invaliditetom, od onih najmlađih do najstarijih.

Stoga Vam se ponovo obraćamo kako bismo zahtevali jasne informacije o ukupnom broju zaraženih i preminulih u ustanovama, počev od 11. marta 2020, kad je Svetska zdravstvena organizacija izbijanje virusa Sars-Cov-2 proglasila pandemijom.

Konkretno:

- Koliko je osoba koje su živele u ustanovama socijalne zaštite u Srbiji od 11. marta 2020 umrlo od suspektnih, verovatnih i potvrđenih slučajeva Covid-19? Koliko njih su osobe s invaliditetom? Koliko njih je bilo mlađe od 18 godina?
- Koliko je potvrđenih slučajeva zaražavanja Covid-19 kod osoba koje žive u ustanovama socijalne zaštite u Srbiji od 11. marta 2020? Koliko njih su osobe s invaliditetom? Takođe, da li biste mogli da pružite informacije o protokolu za testiranje na COVID-19 u ustanovama socijalne zaštite u Srbiji?

Takođe, naglašavamo da su osobe s invaliditetom koje žive u ustanovama socijalne zaštite širom Srbije i dalje lišene slobode kretanja i napuštanja ustanova, kao i mogućnosti da im članovi porodice i druge osobe dođu u posetu. Zabrana poseta na snazi je od 12. marta, s izuzetkom perioda između 9. i 29. juna kad je Ministarstvo za rad dopuštalo određene posete pod veoma strogim uslovima.

U tom smislu, pozivamo Vas da osigurate da bilo kakve restrikcije kretanja i poseta budu srazmerne, te da pored zaštite osoba s invaliditetom od rizika izlaganja virusu, u obzir uzmu i njihovu potrebu za porodicom i povezanošću, i pravo na slobodu.

Konačno, pozivamo Vas da preduzmete korake reformisanja svih relevantnih zakona i politika kako bi Srbija ispunila svoje obaveze prema Konvenciji UN o pravima osoba s invaliditetom, uključujući pravo svih osoba s invaliditetom na život u zajednici. U skladu s Konvencijom, kao i usled veće stope rizika zaražavanja unutar ustanova, pozivamo Vas da:

- Primenite politiku obustavljanja prijema u velike ili manje ustanove za osobe s invaliditetom
- Hitno razvijete plan za brzo izmeštanja iz ustanova dece i odraslih osoba s invaliditetom koji je moguće primeniti tokom ovih vanrednih okolnosti, kako bi se obezbedilo da svaka osoba s invaliditetom može da napusti ustanovu i živi u zajednici; opredelite adekvatna finansijska sredstva i ljudske resurse za podršku prelaska sa institucionalne nege u samostalan život u zajednici uz odgovarajuću podršku.
- Aktivno uključite osobe s invaliditetom i organizacije koje ih predstavljaju u planove za deinstitutionalizaciju i relevantne planove odgovora na i oporavka nakon pandemije Covid-19 koji direktno utiču na prava osoba s invaliditetom.
- Uz postojeće restrikcije kretanja i druge mere socijalnog distanciranja, obezbedite kontinuitet usluga podrške u zajednici za osobe s invaliditetom, uključujući one koje se odnose na samostalan život, personalnu asistenciju i asistenciju kod kuće, usluge porodičnog saradnika i pristup terapiji i rehabilitaciji.

Zahvalni smo na Vašoj pažnji i dostupni smo za sve dalje razgovore o ovoj važnoj temi s Vašom ekscelencijom ili relevantnim vladinim zvaničnicima.

S poštovanjem,

Disability Rights International

European Network of Independent Living – ENIL

Human Rights Watch

Inclusion Europe

MDRI-S

Validity Foundation